

GTTAD

GENEL TÜRK TARİHİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Cilt: 7, Sayı: 13, Ocak 2025

GTTAD

JOURNAL OF GENERAL TURKISH HISTORY RESEARCH

Volume: 7, Issue: 13, July 2025

e-ISSN: 2667-5366

Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi (GTTAD), Türk tarihine ve kùltürüne dair bilimsel araştırmaların üretilmesini ve okuyucuya ulaştırılmasını amaç edinen Uluslararası Hakemli bir dergidir. GTTAD, Türklerin siyasi tarihleri, devlet gelenekleri, sosyal hayatları, askeri ve iktisadi faaliyetleri, dini inançları, kùltür ve mitolojileri vb. kapsamdaki konuları ele alır ve bu alandaki disiplinleri de yayın sahası olarak değerlendirir. Ocak ve Temmuz olmak üzere yılda iki kez yayımlanan dergide Türkçe, İngilizce, Rusça ve Farsça makalelere yer verilir. Dergiye yayımlanmak üzere gönderilen yazılar ilk etapta Yayın Kurulu tarafından yazım ilkelerine uygunluk ve özgünlük açısından incelenir. Yayımlanması uygun bulunan yazılar adları gizli tutulan iki hakeme gönderilir. Hakem süreçleri tamamlanan makaleler Yayın Kurulu'nun nihai değerlendirmesi ve kararı sonrasında dergide yayımlanır. Dergide yayımlanan makalelerde savunulan görüşler Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisini hiçbir surette bağlamaz. Yayımlanan makale ve yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Kabul edilen yazılar yazara iade edilmez.

Gönderilen makalelerin özgünlük testi *Turnitin* programı ile denetlenmektedir. <https://www.turnitin.com/>

Journal of General Turkish History Research (JGTHR), is an International Refereed Journal aiming at producing and delivering scientific research on Turkish history and culture. JGTHR deals with topics such as the political history of the Turks, their state traditions, social lives, military and economic activities, religious beliefs, culture, and mythology; evaluates the disciplines in this field as a broadcasting field. The journal is published twice a year in January and July and includes articles in Turkish, English, Russian and Persian languages. Each article is examined by the Editorial Board regarding writing principles and originality. The approved ones are sent to two independent experts for double-blind peer review. The articles for which the peer review process is completed are published after the final evaluation and decision of the Editorial Board. Authors are responsible for their articles. Any of their ideas are individual and does not bind the JGTHR. Accepted articles are not returned to the author.

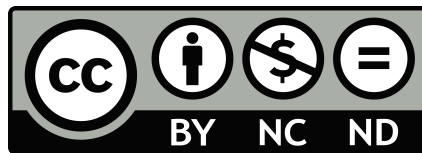
The articles sent are controlled for plagiarism by the *Turnitin* programme. <https://www.turnitin.com/>

YAZIŐMA ADRESİ / CORRESPONDENCE ADDRESS

Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakùltesi, Tarih Bölümü

Isparta-Afyon Karayolu 8. Km Çünür Doęu YerleŐkesi 32260 Isparta

E-Posta: ozgurturker@sdu.edu.tr

GENEL TÜRK TARİHİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
JOURNAL OF GENERAL TURKISH HISTORY RESEARCH

e-ISSN: 2667-5366

BİLİMSEL YAYIN KOORDİNATÖRÜ / SCIENTIFIC PUBLICATION COORDINATOR

Doç. Dr. Özgür TÜRKER (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)

BAŞEDİTÖR / EDITOR IN CHIEF

Prof. Dr. Mustafa GÖKÇE (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Hasan IŞIK (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)

Prof. Dr. Tülay YÜREKLİ (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi-Aydın/TÜRKİYE)

Prof. Dr. Oktay BERBER (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi-Eskişehir/TÜRKİYE)

Prof. Dr. Peter Benjamin GOLDEN (Rutgers University-New Jersey/ABD)

Prof. Dr. Rudolph P. MATTHEE (University of Delaware-Newark/ABD)

Doç. Dr. Özgür TÜRKER (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)

Doç. Dr. Abdolvahid SOOFİZADEH (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)

Doç. Dr. Tuba TOMBULOĞLU (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)

Doç. Dr. S. Serkan ÜKTEN (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)

Doç. Dr. Eralp ERDOĞAN (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi-Tekirdağ/TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Aslı ÇANDARLI (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)

Arş. Gör. Dr. Selim KARAGÖZ (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)

Dr. Pinar YİÇİT TÜRKER-(Isparta/TÜRKİYE)

DANIŞMA KURULU / ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Musa Şamil YÜKSEL (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)

Doç. Dr. Muzaffer DURAN (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)

Doç. Dr. Teofik Orkun DEVELİ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali BOZKUŞ (Hitit Üniversitesi-Çorum/TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet KORKMAZ (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi-Burdur/TÜRKİYE)

Arş. Gör. Mehmet BAYRAM (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)

Dr. Ahmet DOĞAN-(Niğde/TÜRKİYE)

YAYIN KOORDİNATÖRÜ / PUBLICATION COORDINATOR

Doç. Dr. Selim Serkan ÜKTEN

HALKLA İLİŞKİLER / PUBLIC RELATIONS

Doç. Dr. Tülay YÜREKLİ

SEKRETERYA / SECRETARIAT

Halil Can AKGÜN

Onur YILDIZ

Dr. Muhammed Emin KOÇAK

Efe OKCU

DİL VE REDAKSİYON KURULU / LANGUAGE AND EDITING BOARD

Dr. Ahmet KARADENİZ

Dr. Umut YOLSEVER

Dr. Fatih BOSTANCI

Merve YALIMEL

İsmail Hulusi ŞENYİL

Yağmur DERİN ÜKTEN

Cüneyt GÜNDÜZ

Ayşe ORHON

Yiğit Burak ÖZDEN

Sena SARAÇ

Semanur OĞUZ

Arif Ozan ALTUN

Volkan KOÇ

Hakan ARABACI

Burak AVCU

Muhammet Mustafa YOLUDOĞRU

Nurcan ÇEVİK

Tahsin Efe BİLGİ

MİZANPAJ / TYPESETTING

Doç. Dr. Özgür TÜRKER

Dr. Pinar YİÇİT TÜRKER

İNDEKS KOORDİNATÖRÜ / INDEX COORDINATOR

Doç. Dr. Özgür TÜRKER

TÜRKÇE EDİTÖR / TURKISH LANGUAGE EDITOR

Dr. Pinar YİÇİT TÜRKER

İNGİLİZCE EDİTÖR / ENGLISH LANGUAGE EDITOR

Doç. Dr. Eralp EDOĞAN

RUSÇA EDİTÖR / RUSSIAN LANGUAGE EDITOR

Arş. Gör. Dr. Selim KARAGÖZ

FARŞA EDİTÖR / PERSIAN LANGUAGE EDITOR

Doç. Dr. Abdolvahid SOOFİZADEH

KAPAK TASARIM / COVER DESIGN

Emine ÇAKIR

ULUSLARARASI BİLİM DANIŞMA KURULU
INTERNATIONAL SCIENTIFIC ADVISORY COMMITTEE

	Prof. Dr. Abdullah GÜNDOĞDU (Ankara Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Abdulvahap KARA (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Altay Tayfun ÖZCAN (Dumlupınar Üniversitesi – Kütahya/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Cihat AYDOĞÖŞOĞLU (Ankara Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Emin ŞİHALİYEV (Nahcivan Devlet Üniversitesi – Nahcivan/AZERBAYCAN)		
	Prof. Dr. Fatih ÜNAL (Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi – TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Farhod MAKSUDOV (Özbekistan Bil. Ak. Milli Ark. Merkezi -Taşkent/ ÖZBEKİSTAN)		
	Prof. Dr. Füsün KARA (Fırat Üniversitesi – Elazığ/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Gülay KARADAĞ ÇINAR (Afyon Kocatepe Üniversitesi – Afyonkarahisar/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Haldun EROĞLU (Ankara Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Hava SELÇUK (Erciyes Üniversitesi – Kayseri/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. İskender Ayazoviç GİLYAZOV (Tataristan İlim. Ak. – Kazan/RUSYA FEDERASYONU)		
	Prof. Dr. Konuralp ERCİLASUN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Kürşat YILDIRIM (İstanbul Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Mualla UYDU YÜCEL (İstanbul Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Muhammed Bilal ÇELİK (Sakarya Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Okan YEŞİLOT (Marmara Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Onur Alp KAYABAŞI (Aksaray Üniversitesi – Aksaray/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Saadetin Yağmur GÖMEÇ (Ankara Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Tilla Deniz BAYKUZU (Trakya Üniversitesi – Edirne/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Üçler BULDUK (Ankara Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Ali Rıza YAĞLI (Giresun Üniversitesi – Giresun/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Alper ALP (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Aysel ERDOĞAN (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi – Osmaniye/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. B. Tümen SOMUNCUOĞLU (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Derya DERİN PAŞAOĞLU (Karadeniz Teknik Üniversitesi – Trabzon/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Elvin YILDIRIM (İstanbul Aydın Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Emrah NAKİ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi – Çanakkale/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Hatice KERİMOĞLU (Balıkesir Üniversitesi – Balıkesir/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Hikmet DEMİRCİ (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi – Kahramanmaraş/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Leyla DERVİŞ (Akdeniz Üniversitesi – Antalya/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Mesut KARAKULAK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Murat ÖZKAN (Ordu Üniversitesi – Ordu/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Serdar Oğuzhan ÇAYCIOĞLU (Marmara Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Şeyda BÜYÜKCAN SAYILIR (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi – Eskişehir/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Yunus Emre TANSÜ (Gaziantep Üniversitesi – TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Abdul Metin ÇELİKBİLEK (Selçuk Üniversitesi – Konya/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ÜSTÜN (Ege Üniversitesi – İzmir/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Ali TORAMAN (Amasya Üniversitesi – Amasya/TÜRKİYE)		

	Dr. Öğr. Üyesi Aybuke GÜZAY (İzmir Bakırçay Üniversitesi – TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Başak KUZAKÇI (Marmara Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Can Tankut ESMEN (Trakya Üniversitesi – Edirne/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Davut ŞAHBAZ (Selçuk Üniversitesi – Konya/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi İlker TÜRKMEN (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi – Kırşehir/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali BOZKUŞ (Hitit Üniversitesi – Çorum/TÜRKİYE)		
	Dr. Arş. Gör. Emre TEĞİN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi – Çanakkale/TÜRKİYE)		
	Dr. Arş. Gör. Hasan AKSOY (Selçuk Üniversitesi – Konya/TÜRKİYE)		
<i>Unvan ve isme göre alfabetik sıralı / Sorted by academic title and name</i>			

DERGİNİN TARANDIĐI İNDEKSLER / THE JOURNAL IS INDEXED IN

	TR Dizin https://app.trdizin.gov.tr/dergi/TWpNeU5qWT0/genel-turk-tarihi-arastirmalari-dergisi
	Index Copernicus International https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=51823
	International Scientific Indexing (ISI) https://isindexing.com/isi/journaldetails.php?id=8981
 Directory of Research Journals Indexing	Directory of Research Journals Indexing http://olddrji.lbp.world/JournalProfile.aspx?jid=2667-5366
	ASOS Index https://asosindex.com.tr/index.jsp?modul=journal-page&journal-id=959
	Scientific Indexing Services https://www.sindexs.org/JournalList.aspx?ID=5840
	İdeal Online https://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/dergi/genel-turk-tarihi-arast-rmalar-dergisi/991
	ResearchBib - Academic Resource Index http://journalseeker.researchbib.com/view/issn/2667-5366
	Paperity https://paperity.org/journal/203691/genel-turk-tarihi-arastirmalari-dergisi
	ERIH PLUS https://kanalregister.hkdir.no/publiseringskanaler/erihplus/periodical/info?id=505447

SOSYAL AĞLAR / SOCIAL NETWORKS

C O P E

KÖR HAKEMLİK GARANTİ BEYANNAMESİ

Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi olarak, yayın süreçlerimizde *Uluslararası Yayın Etiği Beyannamesi* (Committee on Publication Ethics - COPE) ilkelerine bağlı kalmayı taahhüt ederiz. Dergimiz, akademik tarafsızlık ve bilimsel dürüstlük ilkeleri doğrultusunda, kör hakemlik (*double-blind peer review*) sistemini uygulamaktadır. Bu süreçte, hakemlerin ve yazarların kimlikleri karşılıklı olarak gizli tutulmakta ve bu gizliliğin korunması temel prensibimiz olarak özenle gözetilmektedir.

Dergimizin **Cilt 7, Sayı 13** kapsamındaki makalelerin değerlendirme sürecine katkı sunan değerli hakemlerimize içtenlikle teşekkür ederiz. Hakemlik sürecine katkıda bulunan akademisyenlerimizin isimleri, hakemlik sürecinin anonimlik ilkesi gereği açıklanmamaktadır. Bununla birlikte, bilimsel katkılarından dolayı kendilerine minnettarlığımızı ifade etmek isteriz.

Bilimsel yayın sürecinin kalitesini ve güvenilirliğini artırmak adına göstermiş oldukları özverili çalışmalar için teşekkür eder, gelecek sayılarımızda da iş birliğimizin devam etmesini dileriz.

Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi Editör Kurulu

DECLARATION OF ASSURANCE FOR DOUBLE-BLIND PEER REVIEW

As *Journal of General Turkish History Research*, we are committed to adhering to the principles of the *International Publication Ethics Declaration* (Committee on Publication Ethics - COPE) in all stages of our publication process. In line with the principles of academic impartiality and scientific integrity, our journal implements a double-blind peer review system. During this process, the identities of both reviewers and authors are kept strictly confidential, and safeguarding this anonymity remains one of our core principles.

We extend our heartfelt gratitude to the esteemed reviewers who have contributed to the evaluation process of the articles included in Volume 7, Issue 13 of our journal. In accordance with the principles of anonymity in the peer review process, the names of the scholars who participated in the review process are not disclosed. However, we express our sincere appreciation for their invaluable scientific contributions.

We thank our reviewers for their dedicated efforts in enhancing the quality and reliability of the scientific publication process and look forward to continuing our collaboration in future issues.

Editorial Board of Journal of General Turkish History Research

Editörlerden...

Değerli okuyucular,

Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi'nin bu sayısı, ilim dünyamızın büyük bir kaybı olan *Prof. Dr. Karjaubay Sartkojauli'*ye ithaf edilmiştir. Kendisi, ömrünü Türk tarihine, diline ve kültürünü aydınlatmaya adanmış büyük bir bilim insanı, yorulmak bilmeyen bir araştırmacı ve Türk dünyası için önemli bir rehberdi. Bu sayıyı aynı zamanda dergimizin Uluslararası Bilim Kurulu üyesi olan Sartkojauli'ye ithaf ederek, onun hatırasına saygı duruşumuzu sunmak ve ardında bıraktığı ilmi mirası yeniden hatırlatmak istiyoruz. Karjaubay Sartkojauli, bilim dünyasında özellikle kök saldıği alan olan eski Türk yazıtları, Türk dilleri ve Türk kültür tarihi konularıyla tanınmıştır. 1947'de Kazakistan'ın bir köyünde dünyaya gelen Sartkojauli, köklü bir şaman geleneğine sahip bir aileden gelmekteydi. Genç yaşta tarih ve dil merakı onu bilim yolculuğuna sevk etmiş, bu yolculuk ömrü boyunca kesintisiz bir şekilde devam etmiştir.

Sartkojauli, Türk dünyasının kalbinde yer alan Orta Asya'nın zengin tarihsel birikimini modern bilimsel metotlarla yeniden anlamlandırmayı başarabilmiş bir bilim insanıydı. Onun ilmi kariyeri, Orhun Yazıtları'ndan Yenisey Kırgız yazıtlarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Türk dünyası için büyük bir anlam taşıyan Orhun Yazıtları'nın çözülmesine katkıları, bilimsel metodolojiye getirdiği yenilikler ve bu yazıtların tarihsel bağlamının incelenmesine yaptığı katkılar birer dönüm noktası olmuştur. Uluslararası çapta kabul gören çalışmalarıyla Sartkojauli, sadece kendi vatanı Kazakistan'ın değil, Türk dünyasının ortak hafızasının şekillenmesinde de kilit bir rol üstlenmiştir. Bugün Türk dünyası tarihine dair bir literatür taraması yapıldığında, onun eserlerine rastlamamak neredeyse imkansızdır.

Karjaubay Sartkojauli'nin çalışmaları, Türk tarihi açısından çok önemli bir yere sahiptir. Orhun ve Yenisey yazıtları gibi köklü tarihsel belgelerin çözülmesi, tarihteki Türklerin düşünce dünyasını, söylemlerini ve kültürünü anlamamıza ışık tutmuştur. İlk defa dil, yazı ve tarih konularını birbirine entegre ederek kapsamı bir yaklaşımla inceleyen Sartkojauli, bu yazıtları tarihsel çatışmalardan, siyasi olaylardan ve toplumsal dinamiklerden koparılmadan analiz etmiştir. Onun çalışmaları Türk tarihini sadece bir metinler koleksiyonu olarak değil, yaşanmış bir kültür ve medeniyet olarak anlamamıza yardımcı olmuştur.

Sartkojauli'nin eserleri, sadece tarih öğrencileri ve bilim insanları için değil, Türk dünyasını anlamak isteyen herkes için bir rehber niteliğindedir. Onun akademik birikimi, Türkoloji alanında uluslararası çapta kabul görmüş bir otorite olmasını sağlamıştır. Sartkojauli'nin, Türk tarihine olan katkısı, sadece bilimsel çalışmalarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda Türk halkları arasında bir bilinç oluşturulmasına da hizmet etmiştir. Onun kaleme aldığı çok sayıda kitap, makale ve bildiriler, bilhassa Türk dillerinin tarihçesi ve eski yazıtların çözülmesi konularında bugün hâlâ önemli bir referans kaynağıdır.

Karjaubay Sartkojauli, Türk dünyasının ortak tarih ve kültürünü yeniden inşa etme sürecine şüphe götürmez bir katkıda bulunmuştur. O, sadece yazıtları çözen bir bilim insanı olarak değil, öğretici bir rehber, örnek alınacak bir lider ve Türk halklarının tarih bilincini canlandıran bir fikir işçisi olarak da hatırlanacaktır. Sartkojauli'nin izinden giden bilim insanları, onun başlattığı işleri devralarak bu mirası geleceğe taşımaya devam edecektir.

2024 yılında aramızdan ayrılan bu çok değerli hocamız, ardında koca bir ilmi miras ve sınırsız bir sevgi bıraktı. Onun kaybı, yalnızca Kazakistan'ın değil, tüm Türk dünyasının büyük bir acısı olmuştur. Sartkojauli'nin aramızdan ayrılışı, bilim dünyasında doldurulması zor bir boşluğun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Ancak bizler, onun hatırasını ve eserlerini yaşatmakla yükümlüyük. Sartkojauli'nin adı, onun eserleri ve bilimsel mirasıyla birlikte hep yaşayacak; yeni kuşaklara ilham kaynağı olmaya devam edecektir. Bu sayıyı ona ithaf ederek, Sartkojauli'nin Türk dünyası için yaptıklarını bir kez daha hatırlatmayı ve onu saygıyla anmayı amaçlıyoruz. Bu vesileyle, Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi ailesi olarak, Prof. Dr. Karjaubay Sartkojauli'ye duyduğumuz minnettarlığı bir kez daha dile getiriyor, kendisine Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine sabır diliyoruz.

Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi'nin 7. Cilt, 13. Sayısında 12 araştırma makalesine ve 2 kitap incelemesine yer verdik. Meltem Akıncı, *Hazar Kağanlığı Başkenti İtil'in Coğrafi Konumu (Arkeolojik Kaynaklara Göre Semibugr ve Samosdel'ska Yerleşimleri)* başlıklı çalışmada, Hazar Kağanlığı'nun son başkenti olan İtil'in tam yerini tespit etmek amacıyla yazılı ve arkeolojik kaynakları inceleyerek Semibugr ve Samosdel'ska yerleşimleriyle olan olası bağlantılarını değerlendiriyor. Mahmut Recep Keleş, *Eyyübî Sultanı El-Melikül-Kâmil'in Regaib Namazı Yasağının Dinî, Siyasî ve İktisadî Boyutları* üzerine yaptığı çalışmada, bu yasağın dinî gerekçelerinin yanı sıra Eyyübîlerin siyasî dengeleri ve ekonomik yapısı üzerindeki etkilerini değerlendiriyor.

Harun Arslantürk, *Rus Çarlığı'nın Egemenlik Anlatısına Eleştirel Bir Yaklaşım: Sibir Hanlığı Kroniklerini Öteki Perspektifinden Okumak* başlıklı makalesinde, Rus Çarlığı'nın Sibir Hanlığı'nı işgal sürecini meşrulaştırma çabalarını kroniklerdeki ötekileştirme söylemi üzerinden analiz ediyor. Zafer Sever ve Mesut Karakulak, *Türkistan'dan*

İstanbul'a: Kazanlı İsmail Seyahatnamesi çalışmasında, 18. yüzyılda kaleme alınan bu seyahatnamenin, geniş bir coğrafyada gerçekleşen yolculuğu ve dönemin sosyal, kültürel ve dinî atmosferini nasıl yansıttığını ele alıyor.

Hamit Karasu, *XVIII. Yüzyılda İki Abaza Mehmed Paşa* adlı makalesinde, Osmanlı taşrasındaki yerel güç dengelerini ve devlet otoritesinin taşrada nasıl şekillendiğini, aynı isme sahip iki paşanın askerî ve siyasi faaliyetleri üzerinden inceliyor. Mehmet Tuğrul, *Osmanlı Dönemi Rodosçuk Para Vakıflarında Mevlid-i Nebî Merasimlerine Dair Tahsisatlar* başlıklı çalışmasında, Osmanlı'da vakıfların dinî merasimleri nasıl finanse ettiğini, özellikle para vakıflarının mevlid-i şerif organizasyonlarındaki rolünü belgeler ışığında değerlendiriyor. Sıraç Aktürk, *Halep Ahkâm Defteri Serisinin Son Cildi Kapsamında Halep Eyâleti'nin Sosyal ve İdârî Tahlili* adlı makalesinde, Tanzimat sonrası Osmanlı hukuk sisteminin Halep'teki yansımaları ele alarak, devletin yerel yönetim anlayışını ve toplumsal dinamikleri analiz ediyor.

Murat Kılıç, *Mütareke Dönemi Osmanlılık Tartışmaları İçerisinde Tekin Alp ve "Yeni Osmanlılık"* başlıklı çalışmasında, Osmanlı Devleti'nin son döneminde Osmanlılık fikrinin yeniden değerlendirilmesini ve Tekin Alp'in bu bağlamdaki katkılarını inceliyor. Özlem Seyhan, *Türk Milliyetçilerini Birleştirme Hedefine Yönelik Bir Ülkü Hareketi: Mefkûre Dergisi* adlı çalışmasında, 1950'li yıllarda milliyetçi düşüncenin nasıl örgütlendiğini, Mefkûre dergisinin milliyetçi hareket içindeki rolünü ve dönemin ideolojik çatışmalarıyla ilişkisini detaylandırıyor.

Ercan Kostak, *F-86 Uçaklarının Tarihsel Süreçteki Yeri ve Önemi* başlıklı çalışmasında, Soğuk Savaş döneminde hava muharebelerinde kritik roller üstlenen F-86 jetlerinin tasarım sürecinden Türk Hava Kuvvetleri envanterine girişine kadar geniş bir çerçevede ele alarak, bu uçakların askerî ve stratejik önemini vurguluyor. İlker Dere ve Kübra Akkoç, *Soya Dönüşün Gölgesinde 1989 Bulgaristan Göçmenlerinin Anularında Naim Süleymanoğlu* adlı makalelerinde, Bulgaristan'daki asimilasyon politikalarına karşı Türk kimliğinin bir simgesi haline gelen Naim Süleymanoğlu'nun, göçmenlerin kolektif hafızasında nasıl bir yer edindiğini sözlü tarih çalışmaları ışığında inceliyor. Gamze İme, *Azerbaycan'ın Yukarı Karabağ'da Gerçekleştirdiği Anti-Terör Operasyonu Üzerine Bazı Düşünceler (19-20 Eylül 2023)* başlıklı çalışmasında, Azerbaycan'ın Eylül 2023'te düzenlediği askerî operasyonu tarihsel ve stratejik bir bağlamda ele alarak, operasyonun bölgesel ve uluslararası yansımalarını değerlendiriyor.

Aybüke Tabak, *Türkistan'ın Kalbine Örülen Ağlar* başlıklı kitap incelemesinde, George Dobson'un 19. yüzyılda Orta Asya'daki Rus ilerleyişini ve Hazar Ötesi demiryolu üzerindeki gözlemlerini kaleme aldığı eserini değerlendirerek, dönemin jeopolitik dengeleri ve bölgedeki dönüşümler hakkında önemli tespitlerde bulunuyor. Semiyenur Akbaş, *Eski Türk Tarihi* adlı kitap incelemesinde, Kürşat Yıldırım'ın Ötüken merkezli Türk devletlerinin siyasi, sosyal ve kültürel yapısını ele alan kapsamlı çalışmasını değerlendirerek, eserin metodolojik yaklaşımını ve Türk tarih yazımı içindeki yerini analiz ediyor.

Katkıda bulunan tüm yazarlara değerli çalışmaları için teşekkür ediyor ve bu sayının aydınlatıcı bir okuma sağlamasını umuyoruz.

Editörler

Prof. Dr. Mustafa GÖKÇE

Doç. Dr. Özgür TÜRKER

From the Editors...

Dear Readers,

This issue of the *Journal of General Turkish History Research* is dedicated to the great loss of our academic world, Prof. Dr. Karjaubay Sartkojauly. He was a distinguished scholar who devoted his life to illuminating Turkish history, language, and culture, a tireless researcher, and a significant guide for the Turkic world. By dedicating this issue to Sartkojauly, who was also a member of our journal's International Scientific Board, we aim to pay tribute to his memory and once again highlight the invaluable scientific legacy he left behind.

Karjaubay Sartkojauly was particularly renowned in the academic community for his expertise in ancient Turkic inscriptions, Turkic languages, and the cultural history of the Turkic world. Born in 1947 in a village in Kazakhstan, Sartkojauly came from a family with a deep-rooted shamanic tradition. His early passion for history and language led him on an academic journey that continued uninterrupted throughout his life. Sartkojauly was a scholar who successfully reinterpreted the rich historical heritage of Central Asia, the heartland of the Turkic world, using modern scientific methodologies. His academic career encompassed a vast range of studies, from the Orkhon Inscriptions to the Yenisei Kyrgyz inscriptions. His contributions to deciphering the Orkhon Inscriptions—one of the most significant historical documents for the Turkic world—his methodological innovations, and his in-depth analyses of their historical context marked turning points in the field.

Through his internationally recognized works, Sartkojauly played a key role not only in shaping the intellectual heritage of Kazakhstan but also in forming the collective memory of the entire Turkic world. Today, any scholarly review of Turkish history is almost certain to encounter his works.

Sartkojauly's studies hold immense significance for Turkish history. His research on historical inscriptions such as the Orkhon and Yenisei inscriptions has provided profound insights into the intellectual world, discourse, and culture of the ancient Turks. By integrating linguistics, writing, and history into a comprehensive approach for the first time, Sartkojauly analyzed these inscriptions within the broader framework of historical conflicts, political events, and social dynamics. His work has helped us understand Turkish history not merely as a collection of texts but as a lived culture and civilization.

His works serve as a guide not only for students and scholars but also for anyone interested in understanding the Turkic world. Sartkojauly's academic contributions have established him as an internationally recognized authority in Turkology. His efforts were not limited to scholarly studies; they also played a role in fostering historical awareness among Turkic peoples.

The numerous books, articles, and conference papers he authored remain fundamental references today, particularly in the fields of Turkic linguistics and the deciphering of ancient inscriptions.

Karjaubay Sartkojauly made an undeniable contribution to the reconstruction of the shared history and culture of the Turkic world. He will not only be remembered as a scholar who deciphered inscriptions but also as an inspirational mentor, an exemplary leader, and an intellectual who revived historical consciousness among Turkic peoples. The scholars following in his footsteps will continue to carry forward his legacy.

This esteemed professor, who passed away in 2024, left behind a vast academic heritage and endless admiration. His loss is not only a great sorrow for Kazakhstan but for the entire Turkic world. His passing has created an irreplaceable void in the academic community.

However, we are responsible for keeping his memory and works alive. His name will endure through his scholarly contributions, continuing to inspire future generations.

By dedicating this issue to him, we aim to once again emphasize his invaluable contributions to the Turkic world and to honor his legacy. On this occasion, as the *Journal of General Turkish History Studies* family, we would like to express our profound gratitude to Prof. Dr. Karjaubay Sartkojauly, praying for his mercy and extending our condolences to his family and loved ones.

This issue includes 12 research articles and 2 book reviews.

Meltem Akıncı, in her study titled *Geographical Location of Itil, The Capital of The Kazar Khaganate (Semibugry and Samosdelska Settlements According to Archaeological Sources)* examines written and archaeological sources to determine the exact location of Itil, the last capital of the Khazar Khaganate, assessing its potential connections with the Semibugr and Samosdel'ska settlements. Mahmut Recep Keleş, in his work *The Religious, Political, and Economic Dimensions of the Ban on Regaib Prayer by Ayyubid Sultan Al-Malik al-Kamil*, evaluates the religious justifications of this prohibition and its impact on the political balance and economic structure of the Ayyubids.

Harun Arslantürk, in his article *A Critical Approach to the Narrative of Sovereignty in the Russian Tsardom: Reading the Chronicles of the Siberian Khanate from an Alternative Perspective*, analyzes the Russian Tsardom's efforts to legitimize the conquest of the Siberian Khanate through the rhetoric of otherization in chronicles. Zafer Sever and Mesut Karakulak, in their study *From Turkestan to Istanbul: Kazanlı İsmail's Travelogue*, discuss an 18th-century travel account, exploring the social, cultural, and religious atmosphere of the period.

Hamit Karasu, in his article *Two Abaza Mehmed Pashas in the 18th Century*, examines local power dynamics in the Ottoman provinces through the military and political activities of two different governors with the same name. Mehmet Tuğrul, in his study *Allocations for Mawlid-i Nabi Ceremonies in Ottoman Cash Waqfs in Rodoscuk*, investigates the role of cash waqfs in funding religious ceremonies in the Ottoman Empire. Sıraç Aktürk, in his article *A Social and Administrative Analysis of Aleppo Province Based on the Last Volume of the Aleppo Ahkam Registers*, examines the Tanzimat-era legal system in Aleppo, analyzing the Ottoman approach to local governance and social dynamics.

Murat Kılıç, in *Tekin Alp and the "New Ottomanism" within the Debates of the Armistice Period*, reassesses the ideological transformation of Ottomanism in the Empire's final years. Özlem Seyhan, in *Mefkûre: A Nationalist Movement Aimed at Uniting Turkish Nationalists*, explores the role of the Mefkûre journal in the organization of nationalist thought in the 1950s.

Ercan Kostak, in *The Historical Significance of F-86 Aircraft*, evaluates the strategic importance of F-86 jets in the Cold War and their introduction into the Turkish Air Force. İlker Dere and Kübra Akkoç, in *Naim Süleymanoğlu in the Memories of the 1989 Bulgarian Migrants*, analyze how Naim Süleymanoğlu became a symbol of Turkish identity for immigrants who faced Bulgarian assimilation policies. Gamze İme, in *Thoughts on Azerbaijan's Anti-Terror Operation in Upper Karabakh (September 19-20, 2023)*, assesses the historical and strategic implications of Azerbaijan's military operation in 2023.

Aybüke Tabak, in her book review *Networks Woven into the Heart of Turkestan*, evaluates George Dobson's work on Russian expansion in Central Asia during the 19th century and his observations on the Trans-Caspian railway, offering significant insights into the geopolitical balances and regional transformations of the period. Semiyenur Akbaş, in her review of *Ancient Turkish History*, examines Kürşat Yıldırım's comprehensive study on the political, social, and cultural structures of Ötüken-centered Turkic states, analyzing the methodological approach of the work and its place in Turkish historiography.

We thank all contributors for their valuable work and hope this issue provides insightful reading.

Editors
Prof. Dr. Mustafa GÖKÇE
Assoc. Prof. Dr. Özgür TÜRKER

Редакторлардан... Құрметті оқырмандар!

«Жалпы Түркі тарихын зерттеу журналының» осы нөмірі академиялық әлем үшін орны толмас ауыр қайғы – профессор, доктор Қаржаубай Сартқожаұлының жарқын бейнесіне арналады. Ол өз өмірін түркі тарихын, тілін және мәдениетін зерттеуге бағыштаған, қажырлы еңбегімен танылған көрнекті ғалым, түркі әлемі үшін маңызды жолбасшы болды. Біздің журналдың Халықаралық ғылыми кеңесінің мүшесі болған Сартқожаұлының рухына тағзым етіп, оның баға жетпес ғылыми мұрасын тағы бір мәрте айшықтауды мақсат еттік.

Қаржаубай Сартқожаұлы ежелгі түркі жазба ескерткіштері, түркі тілдері және түркі әлемінің мәдени тарихы жөніндегі зерттеулерімен кеңінен танымал еді. 1947 жылы Қазақстандағы бір ауылда дүниеге келген ол шамандық дәстүрлері тереңге бойлаған әулеттен шыққан. Тарих пен тілге деген жастайынан қалыптасқан қызығушылығы оның бүкіл ғұмырын қамтыған үздіксіз ғылыми ізденістеріне жол ашты.

Сартқожаұлы түркі әлемінің жүрегі – Орталық Азияның бай тарихи мұрасын заманауи ғылыми әдістер негізінде қайта зерделеген ғалымдардың бірі болды. Оның академиялық қызметі Орхон жазбаларынан бастап Енисей қырғыздарына қатысты ескерткіштерге дейінгі кең ауқымды зерттеулерді қамтиды. Әсіресе, түркі әлемі үшін аса маңызды тарихи құжаттардың бірі саналатын Орхон жазбаларының құпиясын ашудағы жаңашыл әдістері мен олардың тарихи контекстін терең талдауы бұл саладағы маңызды белестердің бірі саналады.

Ғалымның халықаралық деңгейде мойындалған еңбектері Қазақстанның ғана емес, бүкіл түркі әлемінің интеллектуалдық мұрасының қалыптасуына зор үлес қосты. Бүгінде түркі тарихын зерттеген кез келген ғалым оның еңбектеріне жүгінері сөзсіз.

Сартқожаұлының зерттеулері түркі тарихы үшін үлкен маңызға ие. Ол Орхон, Енисей сынды тарихи жазба ескерткіштеріне сүйене отырып, ежелгі түркілердің дүниетанымын, дискурсын және мәдениетін терең зерттеді. Лингвистика, жазу және тарихты тұтас кешенді әдіспен алғаш рет біріктіре отырып, бұл жазбаларды тарихи қақтығыстар, саяси оқиғалар мен әлеуметтік динамика аясында талдады. Осылайша, түркі тарихын тек мәтіндер жиынтығы ретінде емес, шынайы өмір сүрген өркениет пен мәдениет ретінде түсінуге жол ашты.

Оның еңбектері тек студенттер мен ғалымдар үшін ғана емес, түркі әлемін тануға қызығушылық танытқан кез келген адам үшін маңызды бағыт-бағдар береді. Сартқожаұлы түркітану саласында халықаралық деңгейде мойындалған беделді ғалымдардың қатарынан орын алды. Оның еңбектері тек академиялық зерттеулермен шектеліп қалған жоқ, сонымен бірге түркі халықтарының тарихи санасының қалыптасуына да ықпал етті.

Ол жазған көптеген кітаптар, мақалалар мен конференция баяндамалары, әсіресе, түркі тіл білімі мен ежелгі жазбаларды оқуда іргелі дереккөз болып қала береді.

Қаржаубай Сартқожаұлы түркі әлемінің ортақ тарихы мен мәдениетін қайта жаңғырту ісіне баға жетпес үлес қосты. Ол тек жазба ескерткіштерді зерттеген ғалым ғана емес, түркі халықтарының тарихи санасын жандандырған интеллектуал, шабыттандырушы ұстаз және кемел тұлға ретінде есте қалары сөзсіз. Оның жолын жалғастырушы зерттеушілер бұл мұраны әрі қарай дамытатыны анық.

2024 жылы өмірден өткен ардақты ұстазымыз өзінің мол академиялық мұрасын қалдырып, түркі дүниесіне өлшеусіз ықпал етті. Оның қайтыс болуы – тек Қазақстан үшін ғана емес, бүкіл түркі әлемі үшін орны толмас ауыр қайғы. Бұл қаза ғылыми қауымдастықта елеулі бос кеңістік қалдырды.

Алайда, біз оның есімі мен еңбектерін ұмытпай, оларды болашақ ұрпаққа жеткізуге міндеттіміз. Оның ғылыми мұрасы келешек ұрпаққа мәңгілік шабыт болып қалары сөзсіз.

Редакторлар

Проф. д-р Мұстафа ГӨКЧЕ

Доцент, д-р Өзгүр ТҮРКЕР

GENEL TÜRK TARİHİ
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Cilt: 7, Sayı: 13, Ocak 2025

JOURNAL OF GENERAL TURKISH
HISTORY RESEARCH
Volume: 7, Issue: 13, January 2025

İÇİNDEKİLER
ARAŞTIRMA MAKALELERİ

CONTENTS
RESEARCH ARTICLES

MELTEM AKINCI

*Hazar Kağanlığı Başkenti İtil'in Coğrafi Konumu
(Arkeolojik Kaynaklara Göre Semibugr ve Samosdel'ska
Yerleşimleri)*

*Geographical Location of Itil, The Capital
of The Kazar Khaganate
(Semibugry and Samosdelska Settlements According to
Archaeological Sources)*

ss. 1-14

MAHMUT RECEP KELEŞ

*Eyyübî Sultanı El-Melikü'l-Kâmil'in Regaib Namazı
Yasağının Dinî, Siyasi ve
İktisadi Boyutları*

*The Religious, Political, and Economic Dimensions of
Sultan Al-Malik Al-Kamil's Prohibition of the Regaib
Prayer*

ss. 15-28

HARUN ARSLANTÜRK

*Rus Çarlığı'nın Egemenlik Anlatısına Eleştirel Bir
Yaklaşım: Sibir Hanlığı Kroniklerini Öteki
Perspektifinden Okumak*

*A Critical Approach to the Sovereignty Narrative Of
The Russian Tsardom: Reading the Chronicles of the
Sibir Khanate From The Perspective of the Other*

ss. 29-38

ZAFER SEVER - MESUT KARAKULAK

*Türkistan'dan İstanbul'a: Kazanlı
İsmail Seyahatnamesi*

*From Turkestan to Istanbul: Kazanlı Ismail
Travelogue*

ss. 39-50

HAMİT KARASU

*XVIII. Yüzyılda İki Abaza
Mehmed Paşa*

*Two Abaza Mehmed Pashas in the
Eighteenth Century*

ss. 51-68

MEHMET TUĞRUL

*Osmanlı Dönemi Rodosçuk Para Vakıflarında Mevlid-i
Nebî Merasimlerine Dair Tahsisatlar*

*Allocations for Mevlid-i Nebi Celebrations in Rodosçuk
Cash Waqfs in the Ottoman Period*

ss. 69-88

SIRAÇ AKTÜRK

*Halep Ahkâm Defteri Serisinin Son Cildi Kapsamında
Halep Eyâleti'nin Sosyal ve
İdâri Tahlili*

*Social And Administrative Analysis of Aleppo Province
Within the Last Volume of the Aleppo Provisions Book
Series*

ss. 89-112.

MURAT KILIÇ

*Mütareke Dönemi Osmanlılık Tartışmaları İçerisinde
Tekin Alp ve "Yeni Osmanlılık"*

*Tekin Alp and "Neo-Ottomanism"
Within the Ottomanism Debates of the Armistice Period*

ss. 113-128

ÖZLEM SEYHAN

*Türk Milliyetçilerini Birleştirme Hedefine Yönelik Bir
Ülkü Hareketi: Mefkûre Dergisi*

*An Idealist Movement Aimed at Uniting Turkish
Nationalists: Mefkûre Magazine*

ss. 129-152

ERCAN KOSTAK

*F-86 Uçaklarının Tarihsel Süreçteki
Yeri ve Önemi*

*The Place and Importance of F-86 Planes in the
Historical Process*

ss. 153-178

İLKER DERE - KÜBRA AKKOÇ

*Soya Dönüşün Gölgesinde 1989 Bulgaristan
Göçmenlerinin Anılarında
Naim Süleymanoğlu*

*Naim Süleymanoğlu in the
Memories of 1989 Bulgarian
Turkish Immigrants*

ss. 179-194

GAMZE İME

*Azerbaycan'ın Yukarı Karabağ'da Gerçekleştirdiği
Anti-Terör Operasyonu Üzerine Bazı Düşünceler
(19-20 Eylül 2023)*

*Some Thoughts on Azerbaijan's Anti-Terrorist
Operation in Upper Karabakh
(19-20 September 2023)*

ss. 195-230

KİTAP İNCELEMELERİ

BOOK REVIEWS

AYBÜKE TABAK

Türkistan'ın Kalbine Örülen Ağlar

Webs Woven in the Heart of Turkestan

ss. 231-236

SEMİYENUR AKBAŞ

Eski Türk Tarihi
(Ötüken: Hunlar, Xianbeiler, Tabgaçlar, Juanjuanlar,
Gök-Türkler, Uygurlar)

Old Turkish History
(Ötüken: Huns, Xianbei, Tabgach, Rouran, Göktürks,
Uighurs)

ss. 237-240

YAZIM KURALLARI

ss. 241-244

